

Róna Dániel – Szabó Andrea: A 2015-ös adatfelvétel módszertana

Az Aktív Fiatalok Magyarországon kutatás 2015-ös, harmadik hullámának survey vizsgálata az eddigi két hullám tapasztalatait felhasználva, 800, Magyarországon tanuló nappali tagozatos egyetemista és főiskolás személyes lekérdezésével készült.⁵⁰ A kvóta mintát, amelynek alapját az EMMI által kiadott Felsőoktatás-statisztikai kiadvány 2013/2014 Excel táblái képezték, szigorított véletlen sémához hasonló utasítások révén „véletlenítettünk”.

A 800 hallgatót papír alapú kérdőíven, a magyarországi egyetemek és főiskolák kampuszain kérdeztük. A kérdezést Róna Dániel vezetésével a Budapesti Corvinus Egyetem, valamint Kovács Tamás vezetésével az ELTE ÁJK alap- és mesterképzésben részt vevő politológus hallgatói folytatták. Össességében, közel 90 hallgató, illetve kutató vett részt a field munkában, úgy, hogy minden intézmény lekérdezése egy-egy kérdezői csapatra volt bízva, amelyet egy erre a feladatra kijelölt személy, „csapatkapitány” vezetett. Fontos megjegyezni, hogy a szegedi és a pécsi kérdezést helyi hallgatók végezték.

A kutatásban kérdezőként részt vevő minden hallgató, valamint a csapatkapitányok külön is, a terepmunka előtt, részletes kérdezői eligazításon, kiképzésen estek át. Munkájukat utólag több szempont szerint személyesen ellenőriztük. Külön stáb foglalkozott az elkészült kérdőívek, a helyszínek és a kérdezők ellenőrzésével.

A személyes kérdezésre 2015. április 1. és április 25. között, 160 mintavételi ponton (vagyis ennyi egyetemi, főiskolai karon vagy főiskolán) került sor. A személyes kérdezéseket minden esetben a kiválasztott főiskola vagy egyetem területén hajtották végre a kérdezők a következő szigorú előírások szerint:⁵¹

- az interjúalanyok első harmadát a bejáratnál kellett kiválasztani oly módon, hogy minden második kijövő vagy bemenő hallgatótól kellett interjút kérni. Ha a hallgató elutasította a kérdezőt, akkor újra kellett kezdeni a számlálást, és az elutasítótól számított második személyt kellett újra megszólítani;
- a következő harmadot az egyetemeken és főiskolákon belül a termék mellett ülő, várakozó hallgatók közül kellett kiválasztani. Közülük legalább egynek társaságból kellett jönnie, a többi magányosan ülő is lehetett;
- az utolsó harmadot társas helyszíneken, azaz a büfében, az udvaron, aulában kellett kiválasztani.

Szigorú megkötés volt azonban, hogy tanterembe nem mehetett be a kérdező. Minden csapatkapitány megkapta az egész intézményre vonatkozó kar, nem és képzési szint szerinti kvótát, amelynek betartásáért ő és a résztvevő hallgatók is írásban feleltek. A kérdezők – ha

50 A 2011/2012-es kutatás módszertanáról lásd: Róna–Szabó 2012, a 2013. évi vizsgálatról pedig Szabó 2014.

51 A véletlen kiválasztás szabályait Róna Dániel dolgozta ki.

nem csapatkapitányok voltak – csak a lekérdezendő, saját (kari és nemek szerinti) kvótát kapták kézhez.

1. táblázat.
Intézményi kvóta és kari kvóta

	alapképzéses	mesterképzéses	osztatlan	PhD	Összesen
lány	2	0	0	0	2
fiú	1	0	0	0	1
Összesen	3	0	0	0	3

kar	alapképzéses		mesterképzéses		osztatlan		PhD		Összesen
	lány	fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	fiú	
<i>Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar</i>	6	2	0	1	1	0	0	1	11
<i>Hittudományi Kar</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Információs Technológiai és Bionikai Kar</i>	1	1	1	0	0	0	0	0	3
<i>Jog- és Államtudományi Kar</i>	2	0	0	0	4	2			8
Összesen	9	3	1	1	5	2	0	1	22
							15	7	22

Forrás: Aktív Fiatalok Magyarországon, 2015.

A fenti elvek alapján lefolytatott kérdezést követően létrejött 800 fős minta a következő szempontok szerint reprezentatív:

1. az intézmény fenntartója (állami egyetem, állami főiskola, egyházi egyetem, egyházi főiskola, magán egyetem, magán főiskola);
2. az intézmények súlya a felsőoktatáson belül;
3. az intézményeken belüli kari összetételre;
4. az intézményen és karon belül a nők és férfiak megoszlása;
5. az intézményen és karon belül a képzési szint megoszlása (alapképzés, mesterképzés, osztatlan képzés, PhD képzés).

Ezt az öt szempontot együttesen vettük figyelembe, ami azt jelenti, hogy például az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán pontosan annyi nappali tagozatos, osztatlan képzésre járó, lány jogász hallgató van a mintánkban, mint amennyi az EMMI statisztikái szerint a reprezentatív mintában szükséges (és így tovább az összes magyarországi intézmény összes karára vonatkozóan).

Mindemellett, a személyes lekérdezéssel párhuzamosan, lehetőség nyílt a kérdőív online kitöltésére. Az ország összes egyetemének és főiskolájának rektora (illetve a rektor által

kijelölt személy) névre szóló levelet kapott a kutatás vezetőjétől⁵², amelyben arra kértük, hogy engedélyezze, hogy a kérdőív – amely a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciájával (HÖÖK) együttműködve készült – felkerüljön az intézmény hivatalos tanulmányi rendszerébe (ETR vagy NEPTUN). Választ – többségében nagyon korrekt, támogató jellegű választ – korlátos számú felsőoktatási intézménytől kaptunk, ugyanakkor több olyan eset is előfordult, hogy visszajelzés ugyan nem érkezett, de a kérdőív mégiscsak felkerült az egyetemi rendszerekbe. Az online adatfelvétel megszervezését, a felsőoktatási intézmények bekapcsolódását a felvételbe külön, 10 fős csapat koordinálta.

A HÖÖK, a rektoroknak küldött levél mellett, saját hálózatán keresztül is igyekezett megszólítani minden intézményi, kari HÖK-öt, hogy a maguk eszközeivel, ők is segítsék a kérdőívek minél szélesebb terjesztését.

Jelen kötet tanulmányainak döntő többsége a személyes, 800 fős survey vizsgálat eredményére épül, míg a következő írás, Pillók Péter és Stefkovics Ádám tanulmánya, kifejezetten a kiegészítésképpen felvett online surveyt elemzi.

Irodalom

Róna Dániel – Szabó Andrea (2012): A kutatás módszertana. In: Szabó Andrea (szerk.) (2012): *Racionálisan lázadó hallgatók 2012: Apátia – Radikalizmus – Posztmaterializmus a magyar egyetemisták és főiskolások körében I.* Szeged, Belvedere Meridionale, 2012. pp. 15–24.

Szabó Andrea (2014): A kutatás módszeretana. In: Szabó Andrea (szerk.): *Racionálisan lázadó hallgatók II. Apátia – Radikalizmus – Posztmaterializmus a magyar egyetemisták és főiskolások körében.* Budapest–Szeged, Belvedere–MTA TK PTI.

---

52 Mélyen Tisztelt Rektor Asszony, Rektor Úr!

Az Aktív Fialatok Magyarországon kutatócsoport 2015 áprilisában kutatást kíván végezni a magyarországi egyetemisták és főiskolások körében. Ifjúságkutatásunknak ez lesz a *harmadik hulláma*, 2011-ben és 2013-ban már sikeres felmérést folytattunk a hallgatók társadalmi részvételéről, médiafogyasztásáról, jövőbe vetett kilátásairól. A korábbi kutatási eredményeink Magyarországon és külföldön is széles tudományos és sajtónyilvánosságot kaptak. (A kutatócsoportunkról bővebb információt a www.aktivfiatalok.hu oldalon talál, ahol letölthetőek az eddig megjelent angol és magyar nyelvű publikációink és köteteink.)

Idei kutatásunknak része egy online felmérés is: 10–15 perc alatt kitölthető kérdőív segítségével térképeznénk fel a hallgatók társadalmi problémákról alkotott véleményét, élethelyzetüket és jövőbeli terveiket.

2015-ös kutatásunk stratégiai partnere a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája (HÖÖK). Kérdőívünkre az egyetemi/főiskolai, kari HÖK-szervezetek Neptun-üzenetével kívánjuk felhívni a hallgatók figyelmét, biztosítva ezzel, hogy minden beiratkozott hallgatónak egyenlő esélye legyen a mintába kerülésre.

Azzal a szíves kéréssel fordulunk Önhöz, hogy engedélyezze az főiskolai/egyetemi/kari HÖK-szervezeteknek a Neptun-üzenetek kiküldését az Ön által vezetett egyetem/főiskola hallgatói részére.

Természetesen, a kutatást a személyiségi jogok és az anonimitás elveinek szigorú betartásával végezzük, az adatokat csak összevont formában vonjuk statisztikai elemzés alá. A kutatással kapcsolatos bármely kérdése esetén, szívesen állunk a rendelkezésére.

Nagyon nagy tisztelettel köszönjük szíves közreműködését!

Budapest, 2015. február 20.